

روز حساب

[به بهانه برگزاری مجمع عمومی عادی سالانه انجمن حسابداران خبره ایران - سه‌شنبه، ۲۸ دی ۱۴۰۰]

فردا مجمع انجمن است. پیش از همه چیز، از بابت اینکه بالاخره بعد از دو سال موفق به دیدار دوستان و برگزاری یک گردهمایی حرفه‌ای به صورت حضوری می‌شویم؛ عمیقاً خوشحالم. امیدوارم حضور پرشور اعضا نیز بر این خوشحالی بیفزاید و شاهد برگزاری یکی از خاطره‌انگیزترین مجامع سالانه انجمن باشیم.

حدود هفت، هشت سال پیش، قبل از نماینده ترشروی فعلی، خانم بسیار محترم و باسوادی برای نظارت معمول بر روند برگزاری مجامع انجمن می‌آمد. یکبار در خاتمه مجمع که او را مشایعت می‌کردم، گفت: «شما حسابدارا خیلی آروم و مؤدبید! بیشتر مجامعی که من می‌رم، با جنگ و دعوا برگزار میشه!» آنروز من از شنیدن این تعریف خیلی خوشم آمد، و خوشحال شدم که از نظر یک ناظر بیرونی چنین برداشت درست و دقیقی (!) از ما حسابداران ادراک شده است. ولی الان که خوب فکر می‌کنم، میبینم از قضا ظاهراً ایراد کار ما حسابداران، یا دستکم اعضای محبوب انجمن، در همینجاست. مگر قرار است ما به مجلس خواستگاری برویم که اینقدر نگران ادراک دیگران از میزان آرامش و ادب و شخصیتمان هستیم؟! اصلاً مجمع بدون دعوا و جنگ و جدل چه خاصیتی دارد؟ هیچ!

شخصاً دلم لک زده است برای حضور در مجامعی که هر کسی هر چه دل تنگش میخواهد میگوید. اصلاً در همین جنگ و جدلها و تضارب آراء است که امید به اصلاح امور در دل آدم زنده میشود. چیزی که در مجامع انجمن، مخصوصاً در سالهای اخیر، کمتر شاهد آن بوده‌ایم. چون تعداد

قابل توجهی از اعضای حاضر در مجامع که به الزام مدیران موسسه حسابرسی محل کارشان می‌آمدند، و بی هیچ دغدغه و خواسته‌ای، ققط میخواستند به سه نفر اعلامی از طرف مدیرشان رأی بدهند و بروند. بعضی‌هایشان هم که قربانشان بروم! حتی حوصله همان یکساعت ماندن در سالن برگزاری مجمع را هم نداشتند؛ و همین که لیست حضار را امضاء میکردند و برگ احراز عضویشان را میگرفتند، آنرا با همان دستشان به دوست یا همکارشان میدادند و دوان دوان محل را ترك میکردند که مبدا بیشتر از آن وقتشان تلف شود!! دوست یا همکارشان هم در زمان رأیگیری به نیابت از آنان دسته برگ‌های احراز عضویت را تحویل کارمندان انجمن میداد و معادل تعدادشان برگ‌های رأی میگرفت و یک گوشه‌ای مینشست و مثل جریمه‌نوشتن زمان مدرسه، تندتند و بدخط، نام آن سه نفر را مینوشت و از شکاف صندوق آراء فرامیکرد داخل! تعداد قابل توجهی از دیگر حاضران هم که به میل خود آمده بودند، عمدتاً یا درگیر رودربایستی با مسئولان انجمن بودند؛ یا نگران لب‌پز شدن همان ادراک دیگران از میزان ادب و وقارشان!

بی‌ادبی من را ببخشید؛ ولی رودربایستی بدکوفت‌یست! یکبار بعد از حدود یکسال و اندی مباحثه در شورای عالی انجمن که پس از سالها انفعال (در برابر نمایندگان دانشگاه صنعت نفت) منتج به یک مصوبه آبرومندانه و قابل دفاع شده بود، بهمراه رئیس به جلسه سالانه هیئت امانت PACT رفتیم که آنجا مصوبه شورای عالی را اعمال کنیم. ولی حین برگزاری جلسه، در اثر رودربایستی رئیس با نماینده انجمن در شورای مدیریت PACT چیز دیگری تصویب شد که صد و هشتاد درجه برعکس مصوبه شورای عالی بود! (نماینده انجمن غلط تائیدی نیست. یک غلط مزمن تصمیم‌گیری است که امیدوارم در آینده نزدیک توسط اعضای شجاع و متعهدی که بالاخره روزی به عضویت در شورای عالی درخواهند آمد، علاج شود) البته بعد از آنروز کذایی، اعضای شورای عالی انجمن هم که از مآووقع مطلع شدند، در رودربایستی با رئیس چیزی

نگفتند!! خلاصه منفی در منفی، مثبت؛ و ختم به خیر شد!! والله حق دارید اگر باور نکنید. ولی از این ماجراهای گمبیدی تا دلتان بخواهد در روند اداره این انجمن مظلوم داشته‌ایم؛ که اگر عمری باشد، آنهایی را که مطلع به جزئیات مرقوم خواهم کرد.

البته انصافاً هر سال، چند نفری پیدا می‌شوند که یکی دو سوال درست و حسابی می‌پرسند. ولی متأسفانه تعدادشان سال به سال بیشتر آب می‌رود. یکی از همین سالها که دیگر برایمان خاطره شده است، زمانی که از شبکه‌های اجتماعی جورواجور امروزی خبری نبود، یکی از عزیزان عضو انجمن، حتی سوالاتش را تایپ و تکثیر کرده بود و در بدو ورود هر یک از اعضا به مجمع یک نسخه را تحویلشان میداد. در همان مجمع، یکی دیگر از اعضا که به عنوان ناظر هیئت رئیسه انتخاب شده بود، بدون هیچ رودربایستی، صاحبان امضای مجاز نه‌سال قبل انجمن را که همچنان چکها و اسناد تعهدآور را امضاء میکردند خطاب قرار داد که در امور انجمن فضولی کرده‌اند! و چیزی نمانده بود که ادب و وقارمان جلوی خانم نماینده به باد برود! که ایکاش به باد رفته بود، ولی انجمن بسامان میشد؛ و حداقل هشت سال از امروز جلوتر بودیم!

عزیزان عضو انجمن!

همانطور که در یادداشت چند روز پیش هم عرض کردم (shortl.ir/1028)، و اینجا نیز مجدداً تاکید میکنم، در سلسله‌مراتب راهبری انجمن، شما گرانمایگان (اعضا) در رأس هرم قدرت و در عالی‌ترین رکن راهبری و سیاستگذاری این نهاد قرار دارید. اعضای شورای عالی انجمن که به نمایندگی از شما عهده‌دار مسئولیت اداره انجمن شده‌اند، مکلفند در طول دوران مسئولیت خود همه توان خود را برای اعمال خواسته‌های شما عزیزان در چارچوب اهداف، اساسنامه و ضوابط انجمن بکار بندند. اعضای شورای عالی باید به طور سالانه در جایگاه حسابداری به شما عزیزان قرار گیرند و مشروحاً اظهار کنند که در راستای ایفای مسئولیتی که شما بر عهده آنان سپرده‌اید چه اقداماتی انجام داده‌اند.

در مجامع سالانه انجمن، که علی‌الاصول روز حساب‌کشی اعضاء و حسابدهی شورا است، هیئت رئیسه مجمع باید در همان جلسه و با اخذ رأی شفاف از بین اعضای برگزیده شوند که روحیه پرسشگری و حساب‌کشی از شورا دارند؛ و قطعاً خودشان نباید در هیچیک از بخشهای انجمن و زیرمجموعه‌های آن مسئولیت اجرایی داشته باشند. حتی اگر منع اساسنامه‌ای هم وجود نداشته باشد، قطعاً منع عقلی وجود دارد که رئیس هیئت رئیسه مجمع خودش نماینده شورای عالی در مرکز آموزش انجمن باشد!!! و حین برگزاری مجمع، در مقام یکی از مسئولان اجرایی انجمن مدام درصدد پاسخگویی و دفاع از عملکرد گذشته شورای عالی و مرکز آموزش برآید!! این چه معرکه مضحکی بود که در چند سال گذشته بر پا میشد، و هیچ صدای اعتراضی هم بلند نمیشد!؟

اعضای گرانمایه انجمن!

حضور شما عزیزان در مجامع عمومی سالانه انجمن دو کارکرد مشخص و حیاتی دارد. نخست، حساب‌کشی از عملکرد گذشته نمایندگان (و برپایی «روز حساب»); و دوم، برگزیدن نمایندگان باصلاحیت (که در یادداشت قبلی مفصلاً درباره آن عرض کردم). من به عنوان فردیکه طی هشت سال گذشته (بواسطه جایگاه کارمندی در دبیرخانه انجمن) از نزدیک و به طور روزمره مطلع از امور انجمن بودم، بر این باورم که علاوه بر محدودیتهای برون‌سازمانی (که خارج از توان تاثیرگذاری ماست) عامل درونی بسیاری از ناکامی‌ها در تحقق اهداف عالی انجمن طی سالهای اخیر که طبعاً منجر به نارضایتی بخش قابل ملاحظه‌ای از اعضاء شده، دو مورد کلیدی زیر بوده است:

یک) راهبرد نادرست شورای عالی در استفاده از منابع در اختیار انجمن

دو) عدم تطابق اهداف، منافع، و خواسته‌های اکثریت اعضای شورای با ترکیب شغلی اعضای انجمن

از این رو، دو محور اصلی زیر از سوی شورای عالی فعلی انجمن نیاز به توضیح شفاف و روشنگری دارد:

یک) نحوه اداره منافع انجمن در مرکز آموزش حسابداران خیره (PACT)

در این فضایی که همگی در رودرباستی یکدیگریم!! نگارنده برای نخستین بار در تاریخ انجمن به‌طور مشروح و مکتوب به رابطه غیرعادی و عجیب انجمن و PACT پرداخت. برای پرهیز از اطاله کلام، موارد مفصل پیشگفته در اینجا تکرار نمیشود. ولی علاقه‌مندان برای اطلاع از جزئیات موضوع می‌توانند به کتاب «انجمن حسابداران خیره ایران در آخرین دهه قرن» (در این پیوند: short.ir/iica) (صفحات ۱۳۶ تا ۱۴۹) مراجعه فرمایند. آنچه در این ارتباط به‌طور مشخص به عملکرد شورای عالی فعلی مربوط میشود، و نیاز به پاسخگویی شفاف دارد، سه پرسش کلیدی زیر است:

۱. شما بزرگواران که خود بدو از منتقدان تند و تیز عملکرد اعضای پیشین شورای عالی به دلیل مباحثات و قصور در این رابطه بودید و بارها و بارها در جلسات شورای عالی اقدامات آنان در به بار آوردن این وضع اسفناک را به ریشخند می‌گرفتید (که الحق والانصاف لایق ریشخند هم هستند)، چرا نتیجه یک سال و اندی مباحثات آتشین خود را که منتهی به یک مصوبه لازم‌الاجراء به امضای خودتان شده بود، فدای رودرباستی عجیب رئیس با نماینده خودتان در شورای مدیریت PACT کردید؟! مگر مصوب نکرده بودید که انجمن با درخواست شورای مدیریت PACT برای کاهش سرمایه (بمنظور رفع مشکل قانونی دانشگاه صنعت نفت!) مخالفت کند؟ در همان جلسه کذایی هیئت امنای PACT که رئیس در رودرباستی با نماینده انجمن تن به این تصمیم عجیب داد؛ نمایندگان دانشگاه نفت مگر قول ندادند که در آینده رویه خود را در ارتباط با انجمن اصلاح کنند و دست از پایمال کردن منافع انجمن بردارند. آیا چنین شد؟! قطعاً

نشده است! چرا که اگر شده بود، انجمن (که خود مالک ۵۱٪ از بزرگترین مرکز آموزش حسابداری و مالی ایران است) برای تامین هزینه‌های روزمره‌اش طی چند ماه اخیر همه توان و ظرفیت و هستی (ماهیت) و اعتبار خود را فدای برگزاری دوره‌های آموزشی نمی‌کرد و این قدیمی‌ترین انجمن حسابداران حرفه‌ای ایران را طرف چند ماه به شکل یک آموزشگاه درنیاورد! این اقدامات ناصواب طی ماههای اخیر آنچنان عجولانه اتخاذ شده‌اند که حتی فراموش کرده‌اید که هیچ انجمن حرفه‌ای در جهان، خودش برای اعطای گواهینامه حرفه‌ای خود، اقدام به برگزاری دوره آموزشی نمیکند!!!!!! توصیه دوستانه و مؤکد من به شما و اعضای آینده شورای عالی اینست که هر چه زودتر این خطای تاریخی را رفع و رجوع کنید و در اولین فرصت برگزاری کلاسهای آموزشی «مدیر مالی خیره» و «مدیر ریسک خیره» توسط انجمن را ملغی فرمایید و آن را با شرایطی که در بندهای ۱۱ تا ۱۶ «آیین‌نامه چگونگی اجراء شرایط عضویت خیره» مقرر شده است به مراکز آموزش حرفه‌ای بسپارید.

۲. شفاف بفرمایید که آیا هر سه نماینده انجمن در شورای مدیریت PACT مجربان بی چون و چرای مصوبات و تصمیمات شما (به عنوان نمایندگان اعضاء انجمن) هستند؟ اگر پاسخ مثبت است، پس ایراد کار از تصمیمات شماست، و شما مسئول اصلی وضع اسفناک موجود هستید. ولی اگر پاسخ منفی است، بفرمایید کدامین قدرت و نیروی ماورایی باعث شده است که نتوانید اعضای را به نمایندگی از خود در شورای مدیریت PACT منصوب کنید که نظرات و دیدگاههای شخصی خود را بر منافع انجمن و اعضای انجمن مقدم ندانند؟ چرا نماینده انجمن در شورای مدیریت PACT از تمام اعتبار و آبروی خود برای ایستادن در برابر خواسته شورای عالی انجمن خرج میکند و حتی تا گرفتن امضا از وزیر این مملکت پیش

می‌رود که آنچه شما مصوب کردید، انجام نشود!! این چه نماینده‌است که تیغش در برابر انجمن از صد دشمن بُرآن تر است؟! (این ماجرای تأسفبار را در اولین فرصت به‌طور مشروح مکتوب و به‌طور عمومی منتشر خواهیم کرد)

۳. شفاف بفرمایید که آیا انجمن بر PACT کنترل دارد؟ اگر پاسخ مثبت است؛ که هزار و یک پرسش دیگر از این نابسامانی در ذهن ما ایجاد می‌شود. ولی هر ناظر بی‌طرف و معقولی که شاهد رابطه انجمن و PACT باشد و یکبار در عمرش اساسنامه PACT را خوانده باشد قطعاً تصدیق می‌کند که انجمن فاقد کنترل بر PACT است (چرایی آنرا در همان کتاب پیشگفته کاملاً تشریح کرده‌ام). پس چرا چندین سال پی در پی است که با تهیه صورتهای مالی تلفیقی برای گروه‌های انجمن اذهان همه اعضا و ناظران بیرونی را گمراه کرده‌اید؟ اگر بفرمایید گذشتگان بنای این کار غلط را گذاشته‌اند؛ من هم فرمایش شما را تصدیق می‌کنم؛ ولی شما چرا بر همان سبیل خطا رفتید؟! بازرس انجمن که از حسابداران رسمی فرهیخته و خوشنام است، چطور در تمام این سالها کوچکترین اشاره‌ای به این موضوع نکرده است؟!

والله رابطه مالکیتی انجمن و PACT آنقدر واضح است که به عنوان يك اُفته (Case Study) در کلاسهای آموزشی دانشگاهها و مراکز آموزش حرفه‌ای قابلیت آموزش دارد. مالکی (انجمن) که برغم داشتن ۵۱٪ مالکیت سرمایه‌پذیر (PACT)، مع الوصف بدلیل تبعیۀ حقوق ممتازه برای مالک ۴۹٪ (دانشگاه صنعت نفت) در اساسنامه سرمایه‌پذیر، فاقد حق کنترل بر سرمایه‌پذیر است.

ولی شورای عالی در سرتاسر سالهای گذشته با تهیه و انتشار صورتهای مالی تلفیقی (حسابرسی شده!) موجبات گمراهی جملگی استفاده‌کنندگان این صورتهای مالی را فراهم آورده است.

دو اقدامات انجام‌شده در راستای تأمین خواسته‌های حرفه‌ای همه گروههای شغلی اعضا

همانطور که در یادداشت قبلی نیز عرض کردم، قریب به هفتاد درصد از اعضای انجمن را عزیزان غیرحسابرس تشکیل می‌دهند. در این ارتباط:

۱. شفاف بفرمایید که آیا شما خود را نماینده موسسات حسابرسی بزرگ فعال در بخش خصوصی کشور میدانید؟ (چون خروجی سازماندهی انتخاباتی آن عزیزان طی سالهای اخیر هستید) اگر پاسخ مثبت است که پرسش دیگری ندارم. فقط لطفاً با شهادت این را در مجمع به اطلاع عمومی آن هفتاد درصد دیگر اعضا برسانید که انتظار بیپوده از شما نداشته باشند؛ و تدبیر دیگری کنند.

۲. ولی اگر پاسختان به پرسش بالا منفی است و خود را نماینده آن هفتاد درصد غیرحسابرس هم میدانید، لطفاً شفاف و با شهادت به طور عمومی اعلام کنید نظرتان درباره موسسات خدمات حسابداری و مالی فعال در سرتاسر کشور چیست؟ نگارنده که شرم دارد آنچه از زبان برخی از شما در جلسات شورای عالی شنیده است را اینجا بازگو کند. ولی عملکرد شما طی دو سال گذشته در مواجهه با «آیین‌نامه چگونگی معرفی اشخاص حقوقی تشکیل‌شده توسط اعضای خبره» که خودتان (البته در کمال اکراه و بی‌میلی) در جلسه مورخ ۲۵ فروردین ۱۳۹۸ مصوب کردید کاملاً گویاست. ریشه این مقاومت مصرانه‌ای که در برابر معرفی موسسات خدمات حسابداری و مالی توسط انجمن از خود نشان می‌دهید در کجاست؟ بالاغیرتاً آیا خود شما آشکارتر از این مصداق اظهر من الشمس تعارض منافع در جایی سراغ دارید؟

۳. شفاف و بدور از کلی‌گوییهای همیشگی بفرمایید برنامه راهبردی شما در ارتباط با توسعه سایر خدمات حرفه‌ای حسابداران (بجز خدمات اطمینان‌بخشی (حسابرسی)) چیست؟ ریشه بی‌تفاوتی و بی‌عملی شما به

زمینه حرفه‌ای «حسابداری مدیریت» در کجاست؟ چرا برغم عدم برگزاری آزمونهای «حسابدار مدیریت خبره (CMA)» و «گواهینامه خدمات مالیاتی مشاغل» (که سالها برای طراحی و ترویج آنها وقت گذاشته شده است) به دنبال طراحی دو دوره آموزشی «مدیر مالی خبره (CFO)» و «مدیر ریسک خبره (CRM)» رفته‌اید؟ (دوره آموزشی) اشتباه تائیدی نیست. چون نگارنده بر این باور است، وقتی انجمن خودش مجری برگزاری این دوره‌های آموزشی است، دیگر ماهیتاً نمیتوان آنها را «گواهینامه حرفه‌ای» دانست.)

مخلص کلام!

سخن را کوتاه می‌کنم؛ چرا که تا همینجا نیز پرگویی کرده‌ام و احتمالاً از حوصله بسیاری از عزیزان خارج بوده است. مخلص کلام اینکه، اعضای گرانمایه انجمن حق دارند در مجامع عمومی سالانه درباره یکایک اقدامات کرده و ناکرده شورای عالی طی یکسال گذشته حساب‌کشی کنند، و شورای عالی در مقام هیئت‌مدیره انجمن (Board) مکلف است شفاف و با گشاده‌رویی به یکایک پرسشهای اعضا پاسخ گوید.

اعضای گرانمایه!

ساختار راهبری انجمن تک‌لایه‌ای (one-tier) است. در ساختار راهبری انجمن، متأسفانه شورای عالی فعال‌میشاء است. این ساختار را مقایسه بفرمایید مثلاً با ساختار دو‌لایه‌ای (two-tier) جامعه حسابداران رسمی که در آنجا «هیئت‌مدیره» مجری و «شورای عالی» سیاستگذار و ناظر است. در انجمن حتی «دیپرخانه زیر نظر رئیس شورای عالی انجام وظیفه می‌کند.» (تبصره ماده ۱۲ اساسنامه). «دیپرکل» يك کارمند اداريست که تحت نظارت مستقیم و مستمر رئیس شورای عالی و حتی یکایک اعضای شورای عالی فعالیت میکند و کوچکترین اختیاری در تصمیم‌گیری و اجرا ندارد. در چنین ساختار راهبری که انجمن دارد، بدیهیست که شورای عالی در مجامع عمومی سالانه که در حکم روز حساب است، باید پاسخگوی ریز و درشت عملکرد انجمن باشد.